

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Quæst. III. Jura Patronorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

lentur Oblationes Fidelium; sed hoc nomen specialius convenit iis, quæ offeruntur ad Altare, in eâ parte Missæ, quæ idcirco *Offertorium* vocatur.

Nihil dicendum circa Secundum Caput nisi, nihil esse Deo offerendum, nisi quod legitime partum sit, & in dispositione personæ offerentis.

Erga Tertium Caput dici potest, solos Peccatores publicos & Excommunicatos publicos excludi à jure offerendi: de his personis intelligenda sunt Regula XXXVIII. usque ad XLIII. Exceptio ultimæ producit ad præcedentes; nempe, si ejusmodi personæ pœnitentiam egerint, vel ejus signa certa ediderint.

Generatim dicendum est in Quartum Caput, Oblationes Jure Communi pertinere ad Ministros Sacros Locorum, in quibus sunt, salvâ portione Episcopi aut Curati, ex iis deducenda, quæ sunt in Ecclesiis à suâ immèdiatè dependentibus. Si conferantur Regula cum observationibus, nihil in illis reperietur, quod hic dictum non fuerit, sed brevius, lucidius & meliori ordine.

OBSERVATIONES in CAP. XIV. de JURE PATRONATUS.

Quamvis Patronatus sæpè annexus sit Dominio Nobili, aut Plebeio, nihilominus valdè rationale est, eum inter Res Incorporales collocare, de quibus hic etiam nunc agitur; nam illæ sub nomine *Jurium* designantur: jura autem sunt incorporalia, maxime in materiâ spirituali.

Quæstiones III. quæ proponuntur circa hoc argumentum, ejus integritatem non complectuntur.

Regula unuscujuque non respondent etiam amplitudini *Quæstionis*. v. gr. Autor loquens de causis Juris Patronatus in *Prima Quæstione I.* duas tantum assignat; nempe ædificationem Ecclesiæ, consentiente Episcopo, factam, & successionem: porro, aliæ multæ sunt, nempe Consuetudo, Præscriptio, Privilegium, Donatio, Emptio, aut Permutatio prædii, cui annexum est. Præterea triplex genus personarum illud acquirere possunt per fundationem Ecclesiæ, scilicet 1. Is, qui dat solum, 2. Qui eam construit 3. Qui eam dotat. Quod dicit, illud acquiri non posse per cessionem, non est verum; nisi cum illud possideatur ex Privilegio personali, vel Patronatus est familiaris, & successor novissimus ex familiâ non potest illud in alios transferre, cum, extinctâ familiâ, extingatur.

QUÆSTIO II.

Quæstio II. quæ respicit Personas, ad quas Jus Patronatus pertinet, verbis tenus ferè à *Primâ* discrepat, nam ii, in quibus sunt causæ prædictæ, illi ipsi sunt, ad quos hoc Jus pertinet; & quidem nihil adjicitur, nisi probationes, quæ confirmant id, quod in *Primâ* dictum fuit. Idcirco Autor de *Secunda & Tertiâ* Causâ loquens, remittit ad REG. I. & II. *Quæst. II.* Textus, quos laudat in REG. II. in quâ dicit, Patronatum non posse per cessionem acquiri, contrarium probant; maxime *Cap. 5. de Jure Patron.* prout refertur apud GONZALEM, ubi clauditur per hæc verba, *Patronatum autem de autoritate & assensu Episcopi certum est à Laico in eodem Jure conferri*; vel nihil probant; nam prohibent Collationem per Patronos Laicos, vel Præsentationem per Advocatos Ecclesiarum, qui non habent Jus præsentandi.

Quod dicit in duabus Exceptionibus, includitur in Regulâ, quæ fert, Jus Patronatus cedi posse, ejusque momentum est. Quod addit *Exceptioni I.* consensum Episcopi necessarium esse ad cessionem hujus Juris Loco Religioso, falsum est; cum hoc Jus est legitimum. Replicatio duæque Exceptiones sunt inutiles. Quoad Regulam observationibus superioribus junctam, nempe, acquiri posse Jus illud per

cessionem, & hæc non indigere autorisatione Episcopi, posse etiam acquiri per præscriptionem.

Si Patronatus Ecclesiasticus sit, donari non potest nisi servatis solemnitatibus alienationis; illud enim Jus est bonum Ecclesiasticum insigne, & Donatio est alienationis species.

QUÆST. III. Jura Patronorum.

Novem Regulae priores loquuntur de Jure præsentandi. *Prima* continet *Sex Exceptiones & duas Replicationes*, quæ inutiles evadunt, si Regulæ debita amplitudo reddatur; videlicet, ut Patronus hoc Jus utiliter exerceat, oportet, ut Ecclesia sit vacans, ilque tempore præsituto personam requisitis Jure Communi, vel Fundatione, qualitatibus instructam Episcopo præsentet. Si quæ ex his conditionibus desit, Præsentatio inutilis est; dari quippè nequit Beneficium hominis viventis, neque etiam illius Successor designari potest: tempus est determinatum; ergo illo utendum est. Si Patronus, præsentationis loco, conferat, nihil agit: Institutio vulgò ad Episcopum pertinet. Parendum est Canonibus & Legi Fundationis ab Ecclesiâ approbatæ, proinde necessarium est, ut Præsentatus habeat qualitates Canonibus, vel Fundatione requisitas.

Exceptio III. falsa est; nam, cum Episcopus Ordines conferebat ei, quem Parochus, aliusve Beneficiatus præsentaverat, Patronus, qui non consenserat, poterat præsentare; cum Beneficium rursus vacabat. *Cap. 30. de Jure Patr.* Except. VI. restringi debet ad casum, quo Patroni litigantes non præsentaverunt; nam si præsentaverint, is, quem præsentaverit Patronus, qui erat in quasi-possessione, manutenebitur in præjudicium Provisi ab Episcopo.

REG. V. falsa est, in eo quòd dicit, Patronum Liberos suos præsentare non posse. *Cap. 15. de Jure Patr.* non prohibet eos præsentare, sed iis conferre. Vid. GONZALEM *ibid.*

Exceptio I. Regula VII. quæ fert, Episcopum conferre posse, si Præsentatio à majori Patronorum parte facta, nequeat admitti sine scandalo, justa esse non videtur: vel enim scandalum nascitur ex eo quòd Præsentatus à majori parte publicè reputatur indignus; & tunc Præsentatus à minori parte admitti debet: vel nascitur ex discordiâ, cujus ratione metuitur, ne Partes, quarum interest, inter se dimicent, aut vim adhibeant ad sustinendum Præsentatum utrinque; & tunc videtur aliud non esse Officium Episcopi, quàm regimini Ecclesiæ providere per Deservientem. Turbationis periculum non extinguit Jus præsentandi à majori parte, sed Superiorem tantummodò inducit ad suspendendam ejus fruitionem, donec Contententes ad pacem adducere possit. Observandum est, quòd si Collegium præsentet, idem sit tùm de Præsentatione, ac de Electione: si verò Præsentatio plures ad privatos pertineat, pars major, quæ ad validitatem Præsentationis necessaria est, non est ea, quæ major est, ratione numeri omnium Præsentatorum collectivè sumpti, sed ea, quæ singulas vincit partes, ita, ut si decem Præsentatores concurrant, tresque personæ nominentur, quorum alius habeat quatuor vota, ceteri tria seorsim, ille satis habet votorum ad vincendos alios.

Remedium in casibus discordiæ præscriptum per REG. VIII. desit esse in praxi; nam tunc providetur ei, quem major pars votorum adjuvat, nisi indignus sit; vel Magistratus turbis occurrit, si fieri possit; vel eorum consecutiones sistit: itur quoque obviâ discordiæ, per divisionem Præsentationum inter Patronos, quarum vulgarior, est alternativa, cujus mentio fit in CLEMENT. de *Jure Patron.* Textus hic est vetustissimus circa alternativam Provisionum.

Regula XI. sequentes loquuntur de Juribus, quæ vel Patroni habent, vel non habent: posterioris generis

Jura

Jura sunt, 1. Instituire, aut destituere. 2. Administrare bona. 3. Eadem in suos usus convertere. 4. Cedere Jus suum præsentandi, aut suam Ecclesiam. 5. Dividere Ecclesiam inter Cohæredes. Vid. REG. X. XI. XII. XV. XIX. Quidvis à præsentato exigere. REG. VI. Nocere Juris Episcopi per alienationem Juris præsentandi. REG. XX.

Jura Patronis competentia sunt, habere Sedem distinctam in Ecclesiâ; adjuvari ab Ecclesiâ, si egeni fiant, idem est de eorum Successoribus; invigilare conservationi bonorum; Ecclesiam quoque protegere in omnibus occasionebus, in quibus auxilio indiget.

OBSERVATIONES in CAP. XV. de Rebus aut Bonis Ecclesiasticis Corporalibus Speciatim consideratis.

Inter Bona Incorporalia, de quibus modò differuit, collocare potuisset non solum Privilegia supra delibata, sed etiam omnia Jura Honorifica, veluti Prioritatem Sedis inter Ecclesias, Immunitates, Exemptionem à quocumque opere servili, iis simili, quæ Festis diebus intermitteri debent, & omnia Jura utilia, quæ illis debentur, Censum, Procuraciones, &c. quoniam hæc Jura sunt incorporalia.

Loquendo de Bonis Corporalibus, sermonem ad Ecclesias, earumque accessoria restringit: adjicere debuisset Prædia, Domos, Horrea, & alia Bona Corporalia, circa quæ versantur omnes Ecclesiastici Contractus.

Caput hoc in *Questiones* XI. dividit, quas *Regulis* LX. solvit, quibus nullam Exceptionem, nullasque proinde Replicationes subjicit.

QUÆST. I. De ædificandis Ecclesiis.

Titulus, seu Inscriptio hæc est imperfecta; hic enim non solum de constructione Ecclesiarum agitur, verum etiam de rebus, quæ in eis fieri debent, aut fecus. Inter Regulas XXXI. quibus hæc Quæstio solvitur, plures à praxi alienæ sunt: scilicet, *Nona*, quæ vetat, aliquam dicari Ecclesiam sine jussu Pontificis: *Duodecima*, quæ jubet, ut circa Ecclesias Majores relinquatur ambitus 50. passuum, & circa Minores 30. passuum: *Decima-tertia*, ut juxta Ecclesiam ædificetur Claustrum: *Decima-quarta*, ne juxta Ecclesiæ Claustrum, seu Vestibulum, ædificentur Domus, ad aliorum, quam Clericorum, usum: *Vicesima-quarta*, quæ jubet, ut Monachi habeant solum Capellas interiores: Item *Reg. XXVI. XXVII. XXVIII.* quæ Mulieribus ingressum Ecclesiarum interdicit, dum solita patiuntur effluvia, vel tempore earum partui proximo, vel post pollutiones nocturnas involuntarias. Item ab usu aliena est *Regula VIII.* loquens de quotitate contributionis ad novas Ecclesias.

REG. XXXI. præmitti debuisset iis, quæ loquuntur de rebus in Ecclesiâ faciendis, aut non faciendis; & quod legitur in iisdem, colligendum erat, velut exempla rerum, quas facere, vel non facere oportet. *Quatuor Priores* loquuntur de causis ædificandarum Ecclesiarum, nempe 1. Sanctorum Protectionem allicere, non verò emolumentum captare. 2. Subvenire populo, qui Ecclesiâ indiget. 3. Providere necessitati partis plebis, quæ propter lepram ab Ecclesiarum frequentatione arcetur. 4. Vel quæ ratione nimis distantia non potest convenire.

REG. XVIII. sequi debuisset *Reg. VI. & VII.* illa enim fert, Ecclesiam ejusque dotem esse sub Episcopi Jurisdictione; hæ autem loquuntur de Dote.

REG. XVI. restringi debuisset ad Privilegia, quæ respiciunt Personas: Ratio allegata in Textu id requirit.

REG. XIX. præmitti debuisset *Regulis IX. & X.* quoniam illa Consecrationem præcipit, cujus faciendæ modum hæ præscribunt.

REG. VIII. & XI. respiciunt solum, in quo Ecclesia extruitur. Quod *Regula VIII.* dicit de Consecratione soli, ab usu recessit.

QUÆST. II. III. IV. V. VI. de Oratoriis privatis, de Altaribus, de Sacristiâ, Campanis, & Imaginibus Sanctorum.

Nihil observandum est, nisi *Regulam XXXIII.* quæ *Secunda* est *Quæst. II.* collocari posse sub *Quæst. V.* quoniam respicit Campanas, perinde atque Oratoria; *Reg. XXXVI.* quæ est *tertia Quæst. III.* dicere de Altaribus consecratis sine Reliquiis, & proinde malè consecratis, id quod *Regula XXI.* dicit de Ecclesiis superfluis; nempe, illas esse destruendas: *Reg. XXXVII.* ab usu sublata esse in eo, quòd dicit, Personas non consecratas non posse in Sacristiam intrare.

QUÆST. VII. VIII. IX. de Sacramentis, Aquâ Benedictâ & Reliquiis Sanctorum.

TITULUS VII. nimis generalis est; nam, loco disputationis de Sacramentis, quam Titulus promittit, loquitur solum de Eucharistiâ, & Sancto Chrismate, quæ in Ecclesiis servantur.

Cum dicitur *Reg. XLIV.* requiri Aquam Benedictam Sabbato Sancto antè *Sacramentum*; hoc verbo intelligitur Sanctum Chrisma, quod Aqua postea infunditur.

REG. XLV. non observatur in eo, quòd dicit, Reliquias non esse exponendas, nisi à Pontifice fuerint approbatæ. Quod dicitur in *Reg. XLIX.* Autoritatem Principis esse necessariam ad translationem Reliquiarum, restringi debet ad casus, in quibus metuitur emotio popularis.

QUÆST. X. XI. de Vasis & Vestimentis Ecclesiæ, & de Lignis Ecclesiæ destructæ, vel ad Ecclesiam dicatis.

REG. LV. quæ dicit, Vestes Sacras tangi non debere, nisi à Ministris Sacris, non est in praxi. Idem est de *Reg. LIX.* comburendas esse Vestes Sacras, quæ detritæ sunt. Existimatum fuit, eas res Benedictionem suam amittere, cum vetustas iis uti prohibet, sicut Vasa Sacra Consecrationem suam amittunt, cum franguntur. Idem dicendum de Lignis, quæ benedicuntur cum Ecclesiis, ad quarum constructionem adhibita fuere.

Methodi VIGELIANÆ Juris Canonici. Liber IV. de Actibus Ecclesiasticis.

Hujus LIBRI Argumentum eximium Theologum requirebat, quippe quod ferè integrum Theologicum sit; porro qualitas hæc non reperiebatur in Autore; nam duplici defectu tam curæ, & diligentiae, quoad Sententias, quam ordinis, quoad Divisiones, significat, se longè minorem operam Theologiæ dedisse, quam Juri Canonico & Juri Civili. Ambo hæc vitia præcipuè insectabimur in Observationibus sequentibus.

OBSERVATIONES in CAP. I. de Fide, de Doctrinâ Christianâ, de Concionibus & Prædicibus.

Exordiri debuisset à Fide in genere, colligendo principio *Regulas IX.* quas deinceps tradit, sub Titulo de *vi & effectu Fidei*, & sub Titulo de *rebus Fidem & Doctrinam Christianam antecedentibus.*

Toto Capite passim Doctrinam cum Fide miscet; quasi verò omnia docenda pertinerent ad Fidem, quamvis ex iis rebus innumera sint, quæ Disciplinam duntaxat respiciunt & nihilominus docendæ sunt: aliundè multa sunt circa Argumentum Fidei, aut Morum, quæ credi non oportet, idè quòd neque certò, neque perspicuè revelata sint, nec ab Ecclesiâ Universalî definita. Etquidem loquendo, in Primâ Parte, de iis, quæ credenda sunt, & de iis, quæ